

საქართველოში ნიამორის (*Capra aegagrus*) აღდგენის შესაძლებლობები

**გიორგი ლემონჯავა**

*სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე ეკოლოგიის მაგისტრის აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნის შესაბამისად*

სიცოცხლის შემსწავლელ მეცნიერებათა სამაგისტრო პროგრამა  
(მიმართულება: ეკოლოგია)

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ზურაბ გურიელიძე, პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

2014

## ანოტაცია

მოცემულ ნაშრომში განხილულია საქართველოში ნიამორის (*Capra aegagrus*) გავრცელების თანამედროვე და ისტორიული არეალი. შეფასებულია დიდ კავკასიონზე არსებული პოპულაციის მდგომარეობა და მცირე კავკასიონზე მისი რეინტროდუქციის პერსპექტივები.

მოცემულია თანამედროვე გავცრელების არეალში 2012-2013 წლებში ჩატარებული აღწერის შედეგად დაფიქსირებული ზრდის ტენდენციები. სახეზეა 150-200 ინდივიდიდან 310 ინდივიდამდე რიცხოვნების ზრდა. VORTEX 10 -ით ჩატარებული მოდელირება გვიჩვენებს, რომ აღნიშნული პოპულაცია სტაბილურად გაიზრდება რეინტროდუქციისთვის საჭირო ოდენობის ინდივიდების ამოღების შემთხვევაშიც კი. საქართველოში ნიამორის ადრეული გავრცელების შესახებ მოძიებული წყაროები გვამღევეს საფუძველს მივიჩნიოთ, რომ ნიამორის გავრცელების არეალი არის არა მხოლოდ ბორჯომ-ხარაგაულის ტერიტორია, არამედ მცირე კავკასიონის ბევრად ვრცელი ნაწილი, ჭოროხის აუზის წიწვოვანი ტყეების ჩათვლით. საჭიროა ამ არეალზე ნიამორისათვის საჭირო ჰაბიტატების უკეთ შესწავლა.

ასევე, ნაშრომში განხილულია რეინტროდუქციისთვის შერჩეულ არეალში, ბორჯომ-ხარაგაულის ტერიტორიაზე, ნიამორის ტყეობაში გამრავლების მცდელობა და მოცემულია რეკომენდაციები ამ ან მსგავსი პროექტის წარმატებული წარმართვის მიზნით.

**საკვანძო სიტყვები:** *Capra aegagrus*, ისტორიული გავრცელება, რიცხოვნება, რეინტროდუქცია

## შინაარსი

შესავალი	3
გვარის ზოგადი მიმოხილვა	3-4
სახეობის აღწერა	5
1. ტაქსონომია	6
2. ფილოგენია	7
3. ფიზიკური დახასიათება	7
4. ჰაბიტატი	9
5. სეზონური და დღე-ღამური აქტივობა	10
6. კვება	11
7. გამრავლება	11
8. სოციალური ქცევა	12
9. მტაცებლები	14
10. დაავადებები	14
მოსალოდნელი საფრთხეები	
11. ბრაკონიერობა	17
12. გავრცელება	18
13. სტატუსი	18
მასალა და მეთოდები	
მეთოდика	19
განხილვა	21
1. ისტორიული გავრცელება საქართველოში	21
2. დღევანდელი გავრცელება და რიცხოვნება	23
3. ბორჯომ-ხარაგაულის ეროვნული პარკის ტერიტორიაზე ნიაშორის აღდგენის ღონისძიებები	24
4. საქართველოში ნიაშორის აღდგენის მოქმედებათა გეგმა	29
5. გამოყენებული ლიტერატურა	30
6. დანართი	33